

واژه نامه

NMTN.STD.Glossary

شناسه سند:

۲

اصلاحیه:

۸۳/۹/۱۰

تاریخ آخرین تغییرات:

فهرست واژه های تخصصی که در استانداردهای نظام مهندسی نرم افزار از آنها استفاده شده است، به همراه برابر انگلیسی این واژه ها ارائه شده است.

چکیده:

شرکت مهندسی نرم افزار گلستان

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۲ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

مدیر پروژه

رضا کریمی

کمیته فنی

سعید زرگری، خدایار عرب، محمود کریمی

ویراستار

آروین بابویه

کمیته نظارت

آزاده داننده.....شرکت همکاران سیستم
 مهرداد ذوالفقاریان .....شرکت مهندسی نظام اندیشه
 سپهر رشید صفری .....شرکت ثنارای
 علی اکبر صابری.....انجمن شرکتهای انفورماتیک
 ساسان شیردل .....شرکت داتا
 بهروز کتانچی.....شرکت پارس سیستم
 محمد یوسفیان (دبیرکمیته).....شرکت حساب و اندیشه

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	صفحه ۳ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

تاریخچه

اصلاحیه	تاریخ	شرح
۰	۸۳/۶/۲۰	نسخه اولیه
۱	۸۳/۸/۲۰	اشکالات اعلام شده از سوی کمیته محترم نظارت، رفع شد.
۲	۸۳/۹/۱۰	اشکالات اعلام شده در جلسه مورخ ۸۳/۹/۴ کمیته محترم نظارت، رفع شد.

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	صفحه ۴ از ۱۷
واژه‌نامه	تاریخ تهیه: ۱۳۸۲/۹/۱۰
NMTN.STD.Glossary	

فهرست مطالب

۴	۱. مقدمه	
۴	۱-۱ هدف	
۴	۲-۱ دامنه کاربرد	
۵	۳-۱ منابع و مراجع	
۶	۲. قواعد واژه‌گزینی	
۹	۳. واژه‌ها	

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	صفحه ۵ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

بسم الله الرحمن الرحيم

۱. مقدمه

این سند، واژه‌نامه مجموعه گزارشهای خروجی پروژه نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم‌افزار (نماتن) - فاز ۲ را در بردارد. در این واژه‌نامه، فهرست واژه‌های تخصصی که از آنها در مجموعه استانداردهای نظام مهندسی نرم‌افزار استفاده شده است، به‌همراه برابر انگلیسی آنها ارائه شده است.

۱-۱ هدف

این سند به منظور ارائه فهرست واژه‌های تخصصی استفاده شده در مجموعه استانداردهای مهندسی نرم‌افزار (فاز ۲) تهیه شده است و در آن فهرست اینگونه واژه‌ها و برابر انگلیسی آنها ارائه شده است. هدف از تهیه این واژه‌نامه، راهنمایی خوانندگان مجموعه استانداردهای نظام مهندسی نرم‌افزار برای برابری اصطلاحات فنی، و یکنواخت‌سازی واژگان تخصصی استفاده‌شده در این استانداردهاست.

۲-۱ دامنه کاربرد

واژه‌های ارائه‌شده در این سند، تنها در مورد متون استانداردهای نظام مهندسی نرم‌افزار (فاز ۲) کاربرد دارد.

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	صفحه ۶ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژهنامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

۳-۱ منابع و مراجع

از مراجع زیر برای تهیه این واژهنامه استفاده شده است:

- اصول و ضوابط واژه‌گزینی، همراه با شرح و توضیحات، مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی، گروه واژه‌گزینی، ویرایش دوم، بهمن ۱۳۷۸
- سونوتی، هایدی، راهنمای اصول واژه‌شناسی، مترجم: مهنوش نشاط مبینی تهرانی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، بهمن ۱۳۷۶
- پرسمن، ر.اس.، مهندسی نرم‌افزار، ترجمه: عین‌الله جعفرنژاد قمی و ابراهیم عامل محرابی، انتشارات دانشگاه صنعتی امیرکبیر، تابستان ۱۳۸۲
- شفیع، محمدعلی (گردآوری)، واژگان مهندسی صنایع، باهمکاری سیدعلی هاشمی ابراهیمی، مرکز نشر دانشگاهی، چاپ دوم ۱۳۸۲
- وبسایت شورای عالی انفورماتیک کشور، به نشانی www.shci.ir
- استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۱ - مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، چاپ اول، دی‌ماه ۱۳۷۴

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	صفحه ۷ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

۲. قواعد واژه‌گزینی

از آنجا که دانش و فناوری مهندسی نرم‌افزار در کشور ما هنوز نوظهور است، و برای بسیاری از واژگان فنی مورد استفاده در این رشته هنوز برابرنهادهای استاندارد و همه‌پذیری تثبیت نشده است. به همین دلیل ممکن است در بسیاری از موارد معادل برخی از اصطلاحات استفاده شده در یک متن برای دیگران مانوس و آشنا نباشد، و یا اینکه در اسناد مختلف معادل‌های متفاوتی برای ترجمه یک مفهوم واحد بکار رود. تهیه این واژه‌نامه به منظور جلوگیری از این مشکل و فراهم آوردن یک مرجع واحد برای واژه‌گزینی در کلیه استانداردهای نظام مهندسی نرم‌افزار، در جهت تسهیل ارتباط و انتقال مفاهیم و دستاوردهای این نظام صورت گرفته است.

به دلیل تنوع معادل‌هایی که در برابر بسیاری از واژگان تخصصی مهندسی نرم‌افزار در متون فارسی بکاررفته و می‌رود، در اکثر موارد تهیه‌کنندگان این واژه‌نامه ناگزیر بوده‌اند با اتکا بر اصول و قواعد واژه‌گزینی، از میان برابرنهادهای موجود، یکی را برگزینند، و در موارد معدودی خود برابرنهاد جدیدی پیشنهاد کنند.

هرچند واژه‌گزینی و واژه‌سازی امری است که به‌طور دقیق و کامل نمی‌توان آن را برمبنای قواعد و ضوابط علمی و پذیرفته‌شده انجام داد و در آن همواره سهم معینی از ذوق و پسند شخصی و شم زبانی دخیل است، با این وجود پیروی از یک مجموعه مشخص از قواعد واژه‌گزینی می‌تواند در موارد بسیاری نتیجه کار را سازگارتر و منسجم‌تر گرداند.

اصول و قواعدی که تهیه‌کنندگان این واژه‌نامه برای واژه‌سازی و واژه‌گزینی (به‌صورت نسبی) از آن پیروی کرده‌اند، عبارتند از:

۱. در انتخاب معادل فارسی برای واژه‌ها و اصطلاحات بیگانه، واژه فارسی باید تا حد امکان به زبان فارسی معیار امروز، یعنی زبان متداول میان دانش‌آموختگان و اهل علم و ادب، و زبان سخنرانی‌ها و نوشته‌ها نزدیک باشد.
۲. در واژه‌گزینی باید قواعد دستورزبان فصیح و متداول امروز مراعات شود.
۳. در واژه‌گزینی باید قواعد آوایی زبان فارسی رعایت گردد و از اختیار واژه‌های ناخوش‌آهنگ و دارای تنافر پرهیز شود و واژه فارسی برگزیده، حتی‌الامکان از معادل بیگانه آن کوتاه‌تر باشد.

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	صفحه ۸ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

۴. در انتخاب معادل، واژه‌هایی که تصریف‌پذیر و اشتقاق‌پذیر باشند و امکان ساخت اسم و صفت و فعل از آنها وجود داشته باشد مرجح‌اند.
۵. در انتخاب معادل، ترجیحاً واژه‌های بسیط باید به واژه‌های بسیط برگردانده شود، و از انتخاب برابره‌های مرکب برای این واژه‌ها باید پرهیز شود.
۶. در گزینش معادل‌ها باید سلسله‌مراتبی به‌ترتیب زیرملاک قرار گیرد:
- واژه‌های فارسی‌تبار متداول و مأنوس که از دیرباز در زبان فارسی وجود داشته است.
  - ترکیب‌های نوساخته، برطبق شیوه‌های واژه‌سازی زبان فارسی، با استفاده از واژه‌های فارسی
  - واژه‌های عربی‌تبار مصطلح و متداول و مأنوس در زبان فارسی
  - ترکیب‌های نوساخته، برطبق شیوه‌های واژه‌سازی زبان فارسی، با استفاده از واژه‌های عربی‌تبار متداول در زبان فارسی
  - واژه‌های برگرفته از زبان‌های بیگانه که به‌دلیل کثرت استعمال در بدنه زبان فارسی جذب شده‌اند.
۷. در گزینش معادل، واژه‌ای که معنی آن زودیاب و روشن باشد بر واژه‌ای که معنی دیریباب و ناآشکار دارد مرجح است.
۸. در واژه‌گزینی برای هرلفظی که دارای یک معنی خاص است، ترجیحاً فقط یک واژه برگزیده شود و از تعدد و تنوع واژه‌ها پرهیز شود.
۹. یافتن معادل برای آن دسته از واژه‌های بیگانه که جنبه جهانی و بین‌المللی یافته‌اند ضروری نیست.

صفحه ۹ از ۱۷	نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	
تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰	واژه‌نامه	NMTN.STD.Glossary

آ - الف

test	آزمون
regression test.....	آزمون بازگشتی
acceptance test.....	آزمون پذیرش
configuration test	آزمون پیکربندی
load test	آزمون تحمل بار
fault-tolerance test.....	آزمون تحمل خرابی
stress test	آزمون تنش
business cycle test	آزمون چرخه کاری
system test	آزمون سیستم
functional test.....	آزمون کارکردی
tester	آزمونگر
performance test.....	آزمون عملکرد
unit test.....	آزمون واحد
user interface test	آزمون واسط کاربر
data integrity test.....	آزمون همسازی داده‌ها
integration test.....	آزمون یکپارچگی
inception.....	آغاز
link	اتصال
hyperlink	اتصال ابرمتنی
reference.....	ارجاع
inter-textual reference	ارجاع بینامتنی
intra-textual reference	ارجاع درون‌متنی
debugging.....	اشکال‌زدایی
revision.....	اصلاحیه
redundancy	افزونی
corrective action.....	اقدام اصلاحی

صفحه ۱۰ از ۱۷	نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	
تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰	واژه‌نامه	NMTN.STD.Glossary

الزامات ..... requirements
انتقال ..... transition

ب

بازرسی ..... inspection
بازمهندسی فرآیندها ..... process re-engineering
برنامه زمانی ..... schedule
برخط ..... online
بسته کاری ..... work-package

پ

پایش ..... monitoring
پاورقی ..... page footer
پایگاه داده‌ها ..... database
پایگاه اطلاعاتی ..... database
پذیرش ..... acceptance
پروژه ..... project
پروژه نرم‌افزاری ..... software project
پرونده ..... file
نگهداری ..... maintenance
پیااده‌سازی ..... implementation
پیکربندی ..... configuration

ت

تاریخچه ..... history
تاریخ انتشار ..... release date

صفحه ۱۱ از ۱۷	نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	
تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰	واژه‌نامه	NMTN.STD.Glossary

approval.....	تاییدیه
data conversion	تبدیل اطلاعات
analysis.....	تحلیل
analyst	تحلیل‌گر
deliverable	تحویل‌دانی
qualification	تشخیص صلاحیت
verification	تصدیق
Verification & Validation (V&V).....	تصدیق و صحت‌گذاری
quality assurance (QA)	تضمین کیفیت
elaboration.....	تفصیل
system development.....	توسعه سیستم

ج

integrity	جامعیت
alternative.....	جایگزین
table	جدول
trustee	جواز
access trustee.....	جواز دسترسی

خ

command line.....	خط فرماندهی
requirement	خواسته

د

test data	داده های آزمون
scope.....	دامنه

صفحه ۱۲ از ۱۷	نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	
تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰	واژه‌نامه	NMTN.STD.Glossary

change request..... درخواست تغییر

batch ..... دسته‌ای

accuracy ..... دقت

ر

users' manual ..... راهنمای کاربران

installation manual ..... راهنمای نصب و استقرار

operation manual..... راهنمای نگهداری

trace ..... ردیابی

trace ability..... قابلیت ردیابی

medium..... رسانه

procedure..... روال

procedure..... رویه

test procedure ..... رویه آزمون

approach ..... رویکرد

ز

schedule..... زمانبندی

sub-project..... زیر پروژه

infra-structure..... زیرساخت

lifecycle..... زیست‌چرخ

System Development Lifecycle (SDLC) ..... زیست‌چرخ توسعه سیستم

س

build ..... ساخت

Work Breakdown Structure (WBS)..... ساختار تفکیکی کار

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	صفحه ۱۳ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

consistency	سازگاری
enterprise	سازمان
acronym.....	سرنام
metric.....	سنجه
document.....	سند
Methodology Description Document (MDD)	سند توصیف متدولوژی
Software Requirements Specification (SRS) ..	سند مشخصات نیازهای نرم‌افزار
simple document	سند ساده
dependent document	سند فرعی
master document	سند مادر
compound document.....	سند مرکب

ش

identicator	شناسایی
identifier	شناسه
identifying	شناسه‌گذاری
manual	شیوه‌نامه

ص

correctness.....	صحت
validation.....	صحه‌گذاری
attribute	صفت
cover page	صفحه روکش

ض

guarantee	ضمانت
-----------------	-------

صفحه ۱۴ از ۱۷	نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	
تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰	واژه‌نامه	NMTN.STD.Glossary

ط

design	طراحی
detail design	طراحی تفصیلی
general design	طراحی کلی
Test Plan.....	طرح آزمون
Transition Plan	طرح انتقال
Project Quality Plan	طرح کیفیت پروژه
Project Management Plan (PMP).....	طرح مدیریت پروژه
Configuration Management Plan (CMP).....	طرح مدیریت پیکربندی

ع

configuration item (CI)	عنصر پیکربندی
non-conformance	عدم تطابق

ف

phase.....	فاز
product	فرآورده
process.....	فرآیند
support process.....	فرآیند پشتیبان
technical process	فرآیند فنی
milestone	فرسنگ‌شمار
activity.....	فعالیت
work activity	فعالیت کاری

ق

صفحه ۱۵ از ۱۷	نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) - فاز ۲	
تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰	واژه‌نامه	NMTN.STD.Glossary

rule ..... قاعده
 template ..... قالب
 format ..... قالب

ک

user ..... کاربر
 client ..... کارفرما
 function ..... کارکرد
 functionality ..... کارکرد
 major functionality ..... کارکرد عمده
 contractor ..... کارگزار
 source code ..... کد اصل
 sufficiency ..... کفایت
 online help ..... کمک برخط
 quality control (QC) ..... کنترل کیفیت
 abbreviation ..... کوتاه‌نوشت

گ

report ..... گزارش
 reporting ..... گزارش‌دهی
 System Requirement Specification (SRS) ..... گزارش شناخت نیازمندی‌های سیستم
 System Detailed Design Report (SDD) ..... گزارش طراحی تفصیلی سیستم
 option ..... گزینه
 version ..... گونه

م

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۶ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

module.....	ماجول
baseline.....	مبنا
baselining.....	مبناگذاری
scope.....	محدوده
pilot.....	محیط آزمایشی
risk.....	مخاطره
data model.....	مدل داده
process model.....	مدل فرآیند
configuration management.....	مدیریت پیکربندی
risks management.....	مدیریت مخاطرات
stage.....	مرحله
review.....	بازنگری
technical review.....	بازنگری فنی
walk-through.....	بازنگری گام به گام
management review.....	بازنگری مدیریت
joint review.....	بازنگری مشترک
documents.....	مستندات
documentation.....	مستندسازی
technical writer.....	مستندساز
criteria.....	معیار
audit.....	ممیزی
test-case.....	مورد آزمون
deadline.....	مهلت زمانی
middleware.....	میان افزار

ن

backup.....	نسخه برداری
installation.....	نصب و راه اندازی

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۷ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

index	نمایه
organization chart	نمودار تشکیلاتی
prototype	نمونه
prototyping	نمونه‌سازی
requirement	نیاز
requirement	نیازمندی

و

work unit	واحد کاری
vocabulary	واژگان
glossary	واژه‌نامه
Business Unit	واحد سازمانی
interface	واسط
organization interface	واسط سازمانی
user interface	واسط کاربر
task	وظیفه

ه

integrity	همسازی
cross-checking	همسنجی

ی

integration	یکپارچگی
-------------------	----------